

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discvrsus XXIX. Iacob benedicit omnibus filiis suis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

o altitudo divitiarum sapientia & scientie Dei ! quam incomprehensibilia sunt iudicia ejus, & investigabiles viae ejus.

DISCVRSUS XXIX.

Iacob benedicit omnibus filiis suis.

Solemni *Judaorum* consuetudo fuit ab antiquo, ut morientes patres convocarent filios suos, vel alios suae curae commissos, ut salutaria illis monita darent, & benedicerent, & interdum divino afflati spiritu futura illis praedicerent: Ut ergo *Iacob* paternum hoc filiis suis obsequium imminente morte praestaret, iussit omnes ad se accedere, ut audirent quid illis esset dicturus. Caeterum tam expresse ac fuisse illis futura praedixit, ut potius Prophecia quam benedictiones dicendae forent, quod ipse *Iacob* expresse videtur dixisse cum ait: *Congregamini ut annuntiem quae ventura sint vobis in diebus novissimis: Audite ergo inquit, filii Iacob, audite Israel patrem vestrum.*

Tunc incepit à *Ruben* primogenito, & ait: *Ruben primogenitus meus tu fortitudo mea, & principium doloris mei.*

Tu fortitudo mea, quia animum meum corroborasti, quando intellexi quod restitisses fratribus tuis, ne *Iosephum* occiderent: Tu dedisti mihi filios tuos in pignus, ut securum me redderes de *Beniamino*, qui vocatus à *Ioseph* tecum ire debebat in *Aegyptum*. *Tu fortitudo mea*, & haec hucusque bene.

Sed *tu etiam principium doloris mei*. Quare hoc? quomodo principium doloris, quando quidem *Iacob*, magnam prius & copiosam materiam dolendi habuerat; cum enim esset in domo paterna adhuc juvenis, insidiabatur vitae ejus, frater ejus *Esau*, ita ut cogere tur fugere in *Mesopotamiam*, ibi quatuordecim annis servivit avunculo suo *Labano*, qui illum multis modis vexabat, & ut ipsemet ait, *Gen. cap. 31: Die noctuque urebar aestu & gelu, fugiebatque somnus ab oculis meis, sic per viginti annos servivi.* Quomodo ergo *Ruben* principium doloris ejus? respondet *Rupertus*: Non quod in nullo antea doluerat *Iacob*, sed quia verus dolor de plaga peccati primum in domo ejus de isto accidit: Peccaverat *Ruben* peccando cum sua noverca, ut ait *Iacob*: *Quia ascendisti cubile patris tui, & maculasti stratum*

1111

sum ejus: Propterea quia effusus fuisti ut aqua, non crescas. Tu præceps in scelus ruiſti, ſicut aqua quæ ſe diffundit in campos, nec cura boni exempli, nec timor Dei, nec reverentia patris, nec verecundia, nec ignominia, te potuerunt cohibere ab adultério, ergo non crescas, hoc eſt, non cresces, non eminebis inter fratres, nec nomine, nec dignitate, nec multiplicatione familiæ.

Tu prior debebas eſſe in donis, & major in imperio, tanquam primo genitus. Non eris prior in donis; dignitas enim Sacerdotalis translata fuit in *Levi*; Regnum duarum tribuum datum eſt *Juda*, decem vero tribuum aliarum primogenitura, data eſt *Ephraim*. Nec eris major in imperio. Habebant enim primogeniti regiam quandam dignitatem, ac dominationem in omnes fratres. 1. Erant Sacerdotes. 2. Sedebant primi in menſa, majorque eis portio dabatur. 3. Benedicebant alios fratres, & ipſi ſe ſubmittebant. 4. Accipiebant duplicem partem hæreditatis paternæ. 5. Utebantur ſingulari quodam veſtitu, pretioſiore quam reliqui. 6. Benedicebantur ſingulariter à patre jam moribundo. Hæc omnes prærogativas perdidit *Ruben* propter peccatum.

Tunc convertit ſe *Jacob* ad *Simeonem* & *Levi*, & ait: *Simeon & Levi fratres, vaſa iniquitatis bellantia, in conſilium eorum non venit anima mea, quia in furore ſuo occiderunt virum, & in voluntate ſua ſuſfoderunt murum; maledictus furor eorum quia pertinax, & indignatio eorum, quia dura, dividam eos in Jacob, & diſpergam eos in Iſraël.*

Execratur hic *Jacob* crudelitatem horum duorum fratrum quam exercuerant contra principem & incolas *Sichem*, quæ narratur *Genef. Cap. 34.* hoc modo.

Abuſus fuerat princeps *Sichem* *Dinâ* filiâ *Jacob*. Pater ipſius petiit à *Jacob* & filiis ejus illam in uxorem filio ſuo: Conſenſerunt illi, ſed hac conditione ut ipſe & omnes ſubditi, more *Judaico* circumciderentur: Placuit hæc oblatio Principi *Sichem*, & patri ejus, qui ſe permiferunt circumcidi, ſuiſque ſubditis idem perſuaſere. Et ecce, inquit Scriptura, tertio die quando graviffimus dolor eſt, arreptis *Simeon* & *Levi* gladiis ingreſſi ſunt urbem confidenter, interfeſtiſque omnibus maſculis, & principem *Sichem*, & patrem ejus occiderunt, tollentes ſororem ſuam *Dinam* de domo *Sichem*, & depopulati ſunt urbem, & cuncta vaſtantes quæ in domibus & agris erant, parvulos eorum & uxores duxerunt captivas.

Immane & crudele facinus quod *Jacob* jam morti proximus merito detestatur.

Fuerant quidem alii filii *Jacob* participes hujus sceleris, sed *Simcon* & *Levi* erant auctores & duces, ideo *Jacob* illos præ cæteris execratur, quia gravius cæteris peccaverant illis præeundo, justius enim sceleris auctores gravius puniuntur, quam cæteri quos induxerunt.

Observavit hoc *Cajetanus*, sic enim scribit: Primos transgressores, inquit, semper Deus gravius punivit. Sic peccatum gulæ in primis parentibus castigavit: Sic scelus homicidii in *Cain*, luxuriæ tempore diluvii, *Sodomia* in *Sodomis*, idololatriæ in populo *Israël*, sacrilegii in filiis *Aaron*, violationis Sabbati in eo qui colligebat ligna, inobedientiæ in *Saule*, mendacii in *Anania*, & ejus uxore *Sapphira*.

Simile quid habemus in seditione contra *Moysem* concitata *Num. Cap. 16*. Conspirant ducenti & quinque proceres cum *Core*, *Dathan*, & *Abiron*: Et tamen ab uno tantum excitata illam seditionem dicit *Moyse*, quia ille unus cæteros omnes in seditionem adduxerat: Ille enim censetur tot peccatorum reus quot ad peccandum induxit, quid ergo mirum si Deus illum solum gravius plectat quam cæteros omnes?

Denique terribile habemus hujus rei exemplum *2 Reg. Cap. 6*. Tulerunt, inquit Scriptura, arcam Dei de domo *Abinadab*, & imposuerunt eam super plaustrum novum: Hoc fecerunt Sacerdotes, quorum munus erat arcam Dei tractare: Sed cum humeris ex divino præcepto ritumque antiquo, illam portare deberent, imposuerunt plastro, quod trahebatur à duobus bobus: Cumque jam arca esset in via, unus bouum recalcitravit adeo ut arca esset in periculo lapsus, *Oza* sacerdos qui incedebat ad latus extendit manum ut illam teneret, & mox eodem loco percussus à Deo interiit. Quid peccaverat *Oza* ut tam subita morte plecteretur? tenuit arcam manu ne caderet, quod hoc peccatum? levis fortassis aliqua culpa, sed Deus hinc sumpsit occasionem ut hunc sacerdotem occideret, eo quod contra præceptum, ritumque antiquum, arca non portaretur humeris Sacerdotum, sed imposita plastro traheretur à bobus. Sed cur solus *Oza* punitus fuit, cum alii Sacerdotes eandem poenam mererentur? respondent *Lyranus* & *Cajetanus*, *Oza* principalis erat, & illa temeritas erat ex illius

A a ordi-

ordinatione & mandato. Collige hinc incentores primos malorum multo gravius puniri à Deo, quia plus mali faciunt quam omnes reliqui quos ad patrandum inducunt. Audiant hoc qui verbis vel exemplis, qui prius innocentes erant corrumpunt: Itaque cum *Simeon* & *Levi* prima causa essent tam crudelis caedis patratae in *Sichem* etiam ab aliis fratribus, illos solos ideo *Jacob* execratur.

Sed quid hoc sibi vult quod *Jacob* dicat: *Non veniat in consilium eorum anima mea*? hoc est, absit à me ut approbem consilium eorum de excidio *Sichimitarum*, vel ut gloriatur quod tale facinus à filiis meis patratum sit: Illud tunc execratus sum, illud ipsum nunc non minus detestor: Nolo ego inuri istam maculam mihi & nomini meo ut quis dicat me illius sceleris fuisse participem, aut conscium; volo cum laude mori & coram Deo, & coram hominibus.

Propterea jam moriens maledico furorem illorum quia tam pertinax fuit, & indignationem eorum quia tam dura fuit. Erat aliquid in eo quod fecerant quod laudabile erat, nempe zelus eorum ulciscendi injuriam quae facta fuerat *Dina* sorori suae vi oppressae à principe *Sichem*. Sed modus quem tenuerant, erat magna crudelitas, nempe quod specie religionis cives urbis *Sichem*, inermes, & aegros opprimerent: Excesserant longe mensuram in furore suo, hoc detestatur *Jacob*, quia, ut ait, nimis pertinaces fuistis in vestro furore, & nimis crudeles in vestra ira. Punire peccantes ex zelo, laudabile, sed ex furore & ira, detestabile.

Propterea, inquit *Jacob*, tribus *Simeonis* & *Levi* dividuntur in *Jacob*, & dispergentur in *Israël*, ne iterum capita conferant, & suo consilio ac conspiratione alios in exitium trahant, ergo dividantur & dispergantur. Quod postea contigit juxta prophetiam *Jacobi*, nam posterius *Levi*, dispersi habitabant per omnes tribus, & posterius *Simeonis* habitabant in medio tribus *Juda*, & abierunt in desertum ad sibi novas sedes quærendas, pars in *Gador*, pars in montana *Seir*. Mala consortia necessario debent separari ut peccare desistant.

Hinc *Jacob* se convertit ad tertium filium *Juda*, & ait: *Juda, laudabunt fratres tui, manus tue in cervicibus inimicorum tuorum: Adorabunt te filii patris tui. Cainus Leonis Juda: Ad pradam filii mihi ascendi.*

nulla prorsus habitâ ratione ut illos bonis moribus imbuant, doceantque Deum timere & colere. Ubi vero uterque parens in hoc unum conspirant, benedicta est familia ista à Deo.

Audite & aliud exemplum ex Scriptura: *Exodi Cap. 4.* Pergebat *Moyfes* in *Aegyptum* cum uxore & duobus filiis, major nam jam fuerat circumcisis, minor vero non, quia *Moyfes* pater ejus, nimis indulgens filio, carcebat illi propter ætatem: *Cumque esset in itinere*, inquit Scriptura, *in diversorio occurrit ei Dominus, & volebat occidere eum*, propter incuriam in rebus divinis erga filium. Sed vide matris sollicitudinem. Illa, inquit Scriptura, tulit illico acutissimam petram, & circumcidit præputium filii sui. Prudens mulier vereque pia mater generose arripit cultrum, dolentique oculo, sed forti manu, ac pietate, dat vulnus filio, ut legi Dei satisfaceret, filiumque suum per circumcisionem eveheret in fidelem, & servum Dei. Maritumque liberaret à morte quam ei angelus stricto gladio intentaverat: Quapropter angelus ille, inquit *Procopius*, puero circumciso statim discessit delectatus religione mulieris.

Optandum foret ut multæ essent similes matres, & patres qui cum illis conspirarent, quam multi invenirentur liberi morigeri, pii, & Deum timentes.

2 Dicit *Iacob*: *Manus in cervicibus inimicorum tuorum.* Tribus enim *Juda*, prima post *Moysem* ausa est ingredi mare rubrum ut prima pugnaret contra hostes si qui occurrerent. Illa mortuo *Isue*, facta est dux cæterarum tribuum in præliis: Ex illa ortus est *David*, potentissimus & gloriosissimus rex, & *Salomon*, aliique reges omnes usque ad captivitatem *Babylonicam*. Illa tribus contra *Israëlitas*, *Idumæos*, *Moabitas*, *Arabes*, omnesque vicinos maxima bella gessit, & multas præclaras victorias retulit: Ex illa natus est *Zorobabel*, dux populi cum ex *Babylone* rediret. Denique ex illa ortus est *Christus*. Et quia ista tribus inter alias omnes erat fortissima, impavida, bellicocissima, victoriosissima, & generosissimi animi, propterea dicit *Iacob*: *Juda* tu es catulus leonis, quando multas prædas ab hoste retuleris, nemo erit qui te bello audebit lacerare. Quis tam audax qui te audeat suscitare?

Post hæc inquit *Iacob*: *Non auferetur sceptrum de Juda, nec dux de femore*

more ejus, donec veniat qui mittendus est, & ipse erit expectatio gentium.

Hæc Prophetia tam clara est, ut nullus hæctenus vel patrum, vel interpretum dubitaverit, quin *Jacob* hic præcise tempus prædicat quo *Messias*, hoc est, salvator mundi sit venturus in mundum.

Dicit enim i. *Non auferetur sceptrum de Juda*, vel, ut habent Septuaginta: *Non deficiet princeps de Juda, donec veniat qui mittendus est*, hoc est, *Messias*. Dicit ergo *Jacob*: Quando tribus *Juda*, semel inceperit habere reges, quorum primus fuit *David*, *Saul* enim qui præcedebat *Davidem*, erat ex tribu *Benjamin*, numquam in illa tribu deficient reges, donec veniat salvator mundi; quando ergo rex aliquis alienigena, qui non est de tribu *Juda* regnare inceperit, illo tempore veniet *Messias* à Deo promissus.

Ostendo ergo Tribum *Juda* obtinuisse regnum ac principatum usque ad *Messiam*, seu *Christum*.

1 Sola illa tribus regnavit à *Davide*, usque ad *Sedechiam* per annos 470, idque in magna gloria, opibus, ac fortitudine, donec *Judæi* decerentur captivi in *Babylonem*.

2 Sola illa tribus postea ex captivitate *Babylonica*, rediit *Jerosolymam*, cum paucis aliis qui oriundi erant ex tribu *Benjamin*, *Levi*, & aliis tribubus: Ex illo tempore gens *Judæorum*, nomen accepit à *Juda*, omnesque, quamvis ex aliis tribubus descendentes, censebantur esse tribus *Juda*, quia cum tribu *Juda*, erant commisti, & in illam infusi: Hoc modo principes *Machabæi*, qui postea regnarunt, licet essent de tribu *Levi*, censebantur tamen esse tribus *Juda*. Sic etiam *Malach. cap. 3* & *Machab. cap. 1*, accipitur *Judas* pro omnibus *Judæis*, qui in tota *Judæa* habitabant. Sic *Romani* dicuntur imperasse, & *Romani* imperatores vocantur, quicumque *Roma* regnarunt, quamvis essent ex *Thracia*, vel *Hispania*, vel aliunde.

Itaque quamvis post *Babylonicam* captivitatem regnarint *Machabæi*, qui erant ex tribu *Levi*, necdum tamen defecerat sceptrum de tribu *Juda*, quia corona, & jus regni, & electio principum manebat penes illam tribum, sic enim illa *Machabæos*, elegit in principes suos ob eorum zelum & fortitudinem, eosque sibi præfecit.

Hæctenus ergo manserat regni potestas penes tribum *Juda*, & jus ad coronam, donec tempore *Augusti* imperatoris *Romani*, plane

ne in illa tribu defecit, tunc enim Senatus Romanus, & *Cæsar* regnum *Judaorum* ademerunt *Hyrcaus* & *Antigono*, qui erant legitimi haeredes *Aristobuli*, progeniti ex *Machabeis*, illudque contra populi voluntatem, per vim transtulerunt in *Herodem Ascalonitam*, alienigenam, quem crearunt regem *Judaorum*, & tunc venit *Christus*, juxta Prophetiam *Jacobi*: Quando regnum sublatum fuerit de tribu *Juda*, tunc veniet *Messias*.

Ex hoc loco ergo convincuntur *Judei*, & clare demonstratur *Messiam* venisse, eumque natum esse tempore *Herodis*, tunc enim, ut prædixerat *Jacob*, defecerat sceptrum de *Juda*, consequenter nostrum *Christum* esse *Messiam*, à *Jacob*, hic prædictum atque promissum 2695 annis antequam *Christus* nasceretur.

Ad majorem vero claritatem addit *Iacob*: *Ipse eris expectatio gentium*, quod *Rabbi Kimchi Iudeus* vertit: *Ipsi obedient populi*, & *R. Ionathan*: *Ipsi servient universa regna terræ*: Atqui nullus haecenus fuit, præter *Christum*, cui omnia regna mundi servierunt: Ergo noster *Christus* est de quo locus est *Iacob*.

Tunc prosequitur *Iacob* suum discursum, & ait: *Ligabit ad vineam pullum suum, & ad vitem, O sili mi, asinam suam*. Hunc locum omnes pæne Patres de *Christo* intelligunt: Loquitur quidem *Iacob* cum filio suo *Juda*, sed tamen de illo *Messia* quem dixerat prius venturum, & esse expectationem gentium. Ille, inquit, ligabit ad vineam pullum suum & asinam.

Per *vineam* significatur *Ecclesia Christi*, uti patet ex pluribus aliis locis Scripturæ: Per *pullum* intelliguntur gentiles, sicuti enim proprie pullus alicujus jumenti dicitur, qui nondum aliquod onus portavit, sic gentiles certe pulli vocantur, qui nondum tulerant jugum legis cum venerunt ad *Christi* Ecclesiam: Per *asinam* intelliguntur *Judei*, quia jam assueti erant portando jugo satis duro legis *Mosaicae*: Quando ergo *Iacob* dicit *Messias* ligabit pullum & asinam ad vineam, prædicit illum gentiles & *Judeos* colligaturum, seu congregaturum in unam Ecclesiam.

Præterea: *Lavabit in vino stolam suam, & in sanguine uvæ pallium suum*. Per *stolam*, intelligit *D. Ambrosius*, carnem *Christi*, quam induit cum homo fieret, & sub quâ, tanquam veste textit divinitatem

tem suam, hanc carnem lavit in vino, hoc est, in sanguine suo, quando à capite ad pedes crudelissimè flagellatus, & toto corpore laceratus fuit, fluente ex vulneribus largissimo sanguine. Per *palium* vero intelligunt Patres Ecclesiam, quam *Christus*, ut *Paulus*, ait lavit sanguine suo.

Denique dicit *Jacob*: *Pulchriores sunt oculi ejus vino*. Hic describitur tota pulchritudo *Christi*. Pulchritudo autem hominis maxime laudatur ab oculis: Sed quænam ista comparatio oculorum *Christi* cum vino? Optima comparatio, si effectus vini aspicias; nihil enim quod magis, ut ait *Salomon*, lætificet cor homines, nihil illo potentius: Quantum aspectus *Christi* recrearet homines, testatur *Hieronymus*, cum dicit, homines solitos ad illum accurrere tantum ut ejus aspectu se oblectarent, mœroremque depellerent. Quam potens fuerit patet, in D. Virgine: Respexerat illam, ut ipsa metinquit: *Respexit humilitatem ancilla sua*. & mox illam Dei matrem, mundi dominam, & cæli reginam effecit. Conjecit oculos in publicanos piscatores, pauperes, abjectos in mundo, eosque terrarum dominos, ac cæli principes fecit. Respexit *Petrum* cum negaret Magistrum suum, ac subito oculis illis vulneratus in animo, *egressus foras flevit amare*. Respicit quotidie gravissimos peccatores, & lacrymas contritionis ac pœnitentiæ ex illorum oculis trahit. Hoc est ergo quod dicebat *Jacob*, pulchriores, hoc est potentiores, & magis recreativi sunt oculi ejus vino.

Hoc dicto convertit se ad filium suum *Zabulon*, & ait: *Zabulon in littore maris habitabit, & in statione navium, pertingens usque ad Sidonem*.

Hic *Jacob* non servat ordinem ætatis, *Zabulon* enim erat decimus tantum filius ejus, præponit ergo illum senioribus. Ratio est, inquit Interpretes, quia *Christus* de quo proxime egerat, in terra *Zabulon* conceptus & conversatus est. 1. Enim *Nazareth* ubi *Christus* in D. Virgine conceptus est, erat in tribu *Zabulon*. 2. Mons *Thabor* in qua transfiguratus est. 3. *Capharnaum*, ubi maximo tempore prædicavit, & conversatus est: Et ex *Zabulon* plerique Apostoli orti sunt.

Dicit ergo *Jacob*: *Zabulon habitabit in littore maris, & in statione navium, & pertinet usque ad Sidonem*: Prædicat posteros ejus, habituros juxta mare mediterraneum, & mare *Galilee*, & optimos portus

tus

tus habituros ut mercaturam exercent cum *Sidonii* mercatoribus toto orbe celeberrimis, atque ita futurum ut tribus *Zabulon* inter cæteras omnes fiat ditissima, omniumque rerum abundantiam habeat.

Hunc locum moraliter intelligit *D. Ambrosius* de hæreticis & vera Ecclesia; *Zabulon*, inquit, qui habitat in littore maris, est Ecclesia Dei: In mari vero sunt hæretici: Ecclesia, inquit, Catholica, radicata & fundata in fide, spectat hæreticorum procellas & naufragia, quia gubernatorem quem habuerant abnegarunt: Habitat Ecclesia circa fluctus, sed fluctibus non commovetur. Spectat alios fluctuantes in freto, qui circumferuntur omni vento doctrinæ, sed ipsa fidei radice immobilis perseverat.

Igitur, juxta hunc sensum *Ambrosii*, jaçantur in mari hæretici, nihil illis solidum est nec firmum, summa rerum omnium, ut fit in mari, inconstantia: Tot enim inter illos sunt dogmata, tot opiniones vel contrariæ vel diversæ, quot fluctus ex mari projiciuntur in littus, quot venti inter sese depugnant quando sunt tempestas, & mare sursum vertitur ac deorsum: Confringunt noctu quæ postredie vendant, & sic tot diversas sententias vides quot pæne sunt capita: Aliud sentit minister, aliud discipulus, imo tot sæpe diversæ sectæ in una familia quot homines.

Hanc inconstantiam etiam inter antiquos hæreticos, jam inde ab annis mille quingentis fuisse testatur illius temporis scriptor *Tertullianus*, sic enim scribit *lib. de præscript. cap. 42*: Etiam, inquit, à regulis suis variant inter se, dum unusquisque pro suo arbitrio modulatur quæ accepit, quemadmodum de suo arbitrio ea composuit quæ tradidit. Idem licuit *Valentinianis* quod *Valentino*, nempe de arbitrio suo fidem innovare.

Egregie dictum, quod etiam nostri temporis hæreticis optime convenit: Idem enim licuit *Lutheranis* quod *Luthero*, idem *Calvinistis* quod *Calvino*, de arbitrio suo fidem innovare. Discipuli enim ab hæretico magistro docti, non tam credunt quæ ille docuit, quam quotidie nova confringunt quæ credant. Denique mare est hæresis plenum ventis ac fluctibus opinionum quæ homines modo in unam, modo in alteram partem agunt, namquam stabiles,

At Ecclesia Romana Catholica, inquit *Ambrosius*, habitat juxta mare ad subveniendum, ut si qui tempestatibus acti gravibus, confugere ad portum velint, præsto sit tanquam portus salutis, & expansis brachiis in gremium tranquillitatis suæ vocet periclitantes, locum fidæ stationis ostendens. Sic loquitur *Ambrosius lib. de Benedic. cap. 5.* Hic habent miseri hæretici quo confugere debeant, si animæ suæ naufragium effugere velint, nempe ad Ecclesiam. Benedicto filio suo *Zabulon*, progreditur *Jacob* ad filium suum *Issachar*, & ait; *Issachar asinus fortis, accubans inter terminos; vidit requiem quod esset bona, & terram quod optima, & supposuit humerum suum ad portandum, factusque est tributis serviens.*

Hic filio prædicit posteros ejus habitaturos in regione totius *Palestinae*, amœnissima ac fertilissima, ubi late se diffundit campus *Esarelon*, qui totus præstantissimo oleo, vino, ac frumento abundat. Hic locus obtigit tribui *Issachar*. Et quia agricultura erat vacatura, comparat illam asino forti ad laborandum, & ad suos fructus ac fruges deportandum ad loca maritima, ubi illos carius divendat, ac distrahatur per alias urbes, & nationes, adeoque ditescat: Unde textus *Chaldaicus* habet: *Issachar dives in substantia.*

2 Dicit *Jacob* quod *accubabit inter terminos*, hoc est, non vacabit navigationi ut *Zabulon*, sed sua sorte & rure se pascens, domi versabitur, ibique quiete habitabit inter limites aliarum tribuum, suis copiis contentus, vicina nec metuens, nec concupiscens.

Vidit enim requiem quod esset bona, ideo prætulit & amplexus est commoda vitæ quietæ & rusticanæ, præsertim cum videret esse optimam terram quæ sibi sorte obtigerat. Hinc libenter inquit *Jacob* supposuit humerum ad portandum onera, & laborandum in colenda terra, factusque est tributis serviens: Maluit enim agere vitam quietam cum tributis, quam ab illis immunis adscribi in militiam *Salomonis*, aliorumque regum.